

GÓSI Zsuzsanna

egyetemi docens

**Eötvös Loránd Tudományegyetem, Pedagógiai és Pszichológiai Kar,
Budapest**

associate professor

**Eötvös Loránd University, Faculty of Education and Psychology,
Budapest, Hungary**

email: gosi.zsuzsanna@ppk.elte.hu

„ÉRTÉKES” SPORTOLÓ; A JÁTÉKJOG ÉRTÉKELÉSÉNEK LEHETŐSÉGEI

„VALUABLE” SPORTSMAN; POSSIBILITIES OF THE ASSESSMENT OF GAME LAW

ABSTRACT

The assessment of human resources has a significance for each sector. It is also an important question in the examined sport sector. The specialty here is that accounting law makes it possible for the game law of sportsman to appear amongst the law of property. In spite of this, numerous problems can be identified. By reviewing the accounting reports in Hungary, we can state that this kind of property law appears only in the area of football. Besides obeying to the regulations, the value of own players is not included in the registries. During the transfer, in case of players who become members of the team, a significant different can be shown between rating methods of the accounting value and market. The examination of the big clubs in Budapest suggests the same, because only in case of football does the value of game law appear with high amount amongst the laws of property. Based on the reports, we can observe two paradox effects. One of them is that an own player is always worth less than a purchased player. The other one is that an Olympic champion athlete in an individual sport branch is worth less in financial demonstrations than a football player playing in first class. In the area of football, it can be also shown that the accounting value is always smaller than the calculated market value. The game law value and property that is in the reports of the teams of Hungarian football championship are always under the rates determined by the Transfermarkt that is based on the most frequently used market values. The value of game law in the report is a fragment of the market-based values. To sum up, the value of human resources can be shown in the area of football, like the game law of sportsman. but this significantly differs from market evaluation. In case of individual sport branches, like economical value makers are not present in economic demonstrations.

Kulcsszavak: emberi erőforrás, immateriális javak, számviteli beszámoló, sportszektor, játékjog

Keynotes: human resources, intangible assets, accounting report, sport sector, game of law

1. Bevezetés

Az emberi erőforrás értékelésnek kérdésköre a gazdasági élet minden egyes szektorában jelentőséggel bír. A sportszektor az egyik olyan ágazat, ahol a számviteli törvény adta lehetőségek szerint ténylegesen megjelenik a munkavállalók egy részének, pontosabban a sportolók egy részének értéke a vagyoni értékű jogok között. A játékosok játékjogának értéke, mint immateriális jószág szerepel a szervezetek vagyonkimutatásában. Az értékelés pontossága azonban már számos problémát felvet. A számviteli érték és a piaci alapú értékelési módok között jelentős eltérés található. A téma vizsgálata során két paradoxon is felfedezhető. Az egyik, hogy a saját nevelésű játékos alacsonyabb értékkel jelenik meg, mint a „vásárolt”, vagyis az átigazolással a szervezethez került játékos. A második: az egyéni sportágak versenyzőinek értéke – legyen szó akár olimpiai bajnokról – alacsonyabb, mint egy első osztályban játszó futballista értéke a számviteli kimutatások szerint. A játékosok játékjoga a vizsgált pénzügyi kimutatásokban a futball szervezetek esetében jelenik meg a legerőteljesebben Magyarországon. Azonban az itt kimutatott érték is eltér a piaci alapú értékelések adataitól.

2. Elméleti alapok

2.1. A sport üzletté válása

A sport szerepe az elmúlt évtizedekben megváltozott. A kezdeti civil formát egyre inkább felváltotta az üzleti jelleg. Az erősödés hatására egyre nagyobb tért hódítanak a profitorientált vállalkozások.¹ A sport fontos szórakoztatási és szabadidős tevékenységé vált. A világ sportgazdasági fogyasztásának növekedése erősebb, mint a GDP-növekedés.² A szabadidősportban a fogyasztó aktívan részt vesz, és jellemzően részvétel ellenértékét fizeti meg. A versenysportban – különösen a látványsportokban – a fogyasztó passzív résztvevő, azaz a látványt fizeti meg. Mindkét szektor fejlődése megfigyelhető, amely ezáltal a különböző területeken, mint a média, a sportszergyártás, sportszer kereskedelem is megjelenik. Magyarországon a sportgazdasági szektor az egyik legdinamikusabban fejlődő ágazat. A magyar GDP növekedésének ötszörösét mutatja

a sportvállalkozások bevétele 2010 és 2016 között. Ez több mint évi 15%-os emelkedést jelent.³ Az üzleti alapon működő sport számos területen rendelkezik piaci kapcsolattal. A labdarúgás esetében öt olyan piacot lehet megkülönböztetni, ahol a sportvállalkozások érintettséggel rendelkeznek:⁴

- ✓ fogyasztói piac, ahol a klub szolgáltatást nyújt a fogyasztóknak, akik megtekinthetik a sporteseményt és mellette kapcsolódó szolgáltatásokat vehetnek igénybe;
- ✓ játékos piac, ahol a sportolók játékjoga cserél gazdát;
- ✓ közvetítési jogok piaca;
- ✓ szponzori piac, amely esetében a szponzorok a sportsikerekhez kapcsolódva a saját jó hírnevüket, forgalmukat próbálják növelni;
- ✓ merchandising piac, ahol a logókkal, jelképekkel ellátott ajándéktárgyak kereskedelme zajlik.

Az öt különböző piac természetesen nem csak a labdarúgásban, hanem a többi csapatsport esetében, illetve néhány egyéni sportágnál is megtalálható. A felsorolás rávilágít arra, hogy a sport területén többféle vagyoni értékű joggal találkozunk. Ezek a játékjog, a közvetítési jog és a márkanévhez kapcsolódó jogok. Az európai labdarúgás piacán jellemző a nemzetközi mobilitás. A külföldön szereplő játékosok aránya a kontinensen belül eléri az egyharmados arányt, ez messze meghaladja az általános munkaerőpiacra jellemző pár százalékot.⁵ A Közép-kelet-európai régió 2016-os adatainak vizsgálata alapján megállapítható, hogy a magyar játékosok értéke a legalacsonyabb két vizsgálati szempont szerint is. A régióban a legalább 1 millió eurós becsült értékkel rendelkező játékosok száma, és az 50 legértékesebb játékos átlagértéke is hazánkban a legalacsonyabb.⁶

2.2. Immateriális vagyon, láthatatlan vagyon

Az immateriális javak a hatályos törvényi szabályozás szerint, a befektetett eszközök között szerepelnek.⁷ Így azok az eszközök kerülnek ebbe a kategóriába, amelyek a tevékenységet tartósan, legalább egy éven túl szolgálják. Az immateriális javak a nem anyagi eszközök összefoglaló elnevezése. Két fő tulajdonságuk a tartóság és a megfoghatatlanság. Az IAS 38 nemzetközi szabvány, amely az immateriális jószágokra vonatkozik a következő meghatározást adja: nem monetáris, fizikai megjelenés nélküli, azonosítható eszköz. Az eszközökből eredő hasznok, azonban nem pénzbeli követelésből, hanem jövőbeli gazdasági hasznokból származnak. A standard szerint elvárás, hogy az eszköz bekerülési érté-

kének és költségének megbízhatóan mérhetőnek kell lennie. A számviteli nézőponttól eltérő a menedzsment területén használt fogalomrendszer. A Balanced Scorecard-ban használt immateriális javak megfogalmazása, három elemet sorol ide: az emberi tőkét, az információs tőkét és a szervezeti tőkét.⁸ Sveiby csoportosítása szerint az immateriális javak három része: az alkalmazottak kompetenciája, a belső szerkezet, és a külső szerkezet.⁹ A megközelítésben lévő eltérések már rámutatnak arra a kritikus helyzetre, hogy a két rendszer eltérő értéket tulajdonít az immateriális javaknak. Összefoglalva: a vállalatok könyvszerinti azaz számviteli értéke a különböző módszerekkel meghatározott piaci, a menedzsment által elfogadott értéktől eltér, amelyet elsősorban a láthatatlan vagyonelemek értéke magyaráz.^{10, 11, 12} Ezek alapján kijelenthető, hogy a humán tényező, az emberi erőforrás vagy más néven a kompetencia vagyon mára stratégia jelentőségűvé vált. A modern gazdaság teljesítő-képessége egyre kisebb mértékben függ az alapvető anyagi folyamatoktól. A szolgáltatások arányának növekedése ezt a folyamatot még inkább erősíti.¹³ A munkaerőpiaci trendek mutatják, hogy stratégiaileg fontos: a kompetenciák megszerzése és megtartása. Ez a folyamat már a kilencvenes évek elején megfigyelhető volt.¹⁴ Az emberi erőforrások értékét a tudásközpontú vállalatok a továbbképzéssel, fejlesztéssel próbálták meg növelni. Az élethosszig tartó tanulás az 1970-es évektől kezdődően Európában egyetemese oktatáspolitikai és neveléstudományi paradigmává vált.¹⁵ Hazai statisztikai adatok is jelzik a munkahelyi tanulás és a munkához kapcsolódó tanulás erősödő jelenlétét.¹⁶ A pozitív változások ellenére, az emberi erőforrás és az emberi erőforrás fejlesztés értékének meghatározására ma sem ismerünk általános elfogadott modellt. A számviteli kimutatásokban a munkavállaló kizárólag, mint költség és nem, mint érték jelenik meg.

2.3. Játékjog a hatályos számviteli rendszerben

A magyar számviteli törvény szerint az immateriális javak a következő elemekből állnak: alapítás-átstruktúrázás aktivált értéke, kísérlet fejlesztés aktivált értéke, vagyoni értékű jogok, szellemi termékek, üzleti vagy cégérték, immateriális javakra adott előlegek, immateriális javak értékhelyesbítése.¹⁷ A játékjog a vagyoni értékű jogok között található. A törvényben pontos definíció nincs a vagyoni értékű jogokra, helyette egy felsorolást tartalmaz, amelyben a következő elemek találhatóak: bérleti jog, használati jog, vagyonkezelői jog, szellemi termékek felhasználási joga, licencek, koncessziós jog, játékjog és az ingatlanhoz nem kapcsolódó egyéb jogok.¹⁸ A vagyoni értékű jogok jellemzője ez alapján:

olyan megszerzett jogok, amelyek bár nem tulajdonjogok, de akként viselkednek. Az ellenértéket előre, jellemzően összegben kell megfizetni értük, használati idejük pedig meghaladja az egy évet. Értékelésük a mérlegben nettó értéken történik. A vagyoni értékű jogok esetében a bruttó értéket csökkenti a tervszerinti és terven felüli értékcsökkenési leírás, növelheti a terven felüli értékcsökkenés visszairása. A vagyoni értékű jogok esetében a törvény értékhelyesbítés elszámolására is lehetőséget ad. A terv szerinti értékcsökkenés esetén időkorlát nem kerül meghatározása, így minden szervezet a saját számviteli politikájában rendelkezik erről. A játékjog pontos értékét a mérleg nem tartalmazza, ezt néhány esetben a kiegészítő mellékletben mutatják be. A megfelelő kiegészítő melléklet összeállítása javítja a döntéshozatal minőségét.¹⁹

A mérlegképességnek, azaz a mérlegbe kerülés esetén a játékjognak is rendelkezni kell bizonyos tulajdonságokkal. A mérlegbe kerülés feltételeit röviden a következők:²⁰

- ✓ gazdasági értékkel bír,
- ✓ önállóan is értékelhető,
- ✓ önállóan is forgalomképes.

A sportolók játékjoga, a jövőben az elért eredmények és a merchandising piac miatt várhatóan megerősül. Az elmúlt 10 év ötven európai labdarúgó csapatának átigazolásait vizsgálva megállapítható, hogy a sztárjátékosok esetében a klubok átigazolási politikáját nem az adott játékoson közvetlenül realizálható nyereség, hanem az általa generált presztízs-többlet, és az abból fakadó merchandising bevételnövekedés motiválta.²¹ Magyarországon a sportoló bevételt generál a saját sportszervezetének, mert a támogatások nyújtásának mérőszámai között szerepel az adott szervezet igazolt sportolóinak a száma, és az általuk elért eredmények. Önállóan egyértelműen értékelhető, hiszen minden egyes játékos esetében egyedi szerződéskötés történik. A játékjog, mint érték a sportolóhoz kapcsolódik, így az önállóan forgalomképes elvárás is teljesül vele szemben. A játékjog vásárlás esetén, ami kérdés lehet, az a szerződés hossza. Amennyiben a szerződés nem haladja meg az egy évet akkor a szervezet azonnal költségként tudja elszámolni az átigazolási és a hozzá kapcsolódó díjakat. Ebben az esetben befektetésként nem, csak költségként jelenik meg ez a piaci tranzakció.

3. A játékjog, vagyoni értékű jog a sportszervezetek számviteli beszámolóiban

3.1. Játékjog értékelése a futballban

A hivatásos sportban a játékosok jelentik a legfontosabb befektetést. Eltérés van azonban az Egyesült Államok és az európai piac között. Míg az Egyesült Államokban a sportolókat más sportolókra, vagy a jövőbeli (draft) választási jogokra cserélik, az európai labdarúgásban készpénzzel egyenlítik ki.²² A labdarúgás területén a játékosok vagy átigazolással vagy a saját nevelésből kerülhetnek a legfelsőbb osztályba. A szervezetek szempontjából a játékosvásárlás kettős ügyletnek tekinthető, mert egyszerre jelenti a munkaerő megszerzését, és befektetést is a vagyoni értékű jog megvásárlásán keresztül.²³ Majewski szerint a játékosok tulajdonjoga kereskedelmi ügyletnek minősül és piaci értéke több, mint kétszerese a mérlegben szereplő immateriális javak értékének.²⁴ Angliában Dobson és munkatársai alacsonyabb osztályú labdarúgó bajnokságokban a tranzferok során kifizetett összegeket OLS-moddellel vizsgálták. Ők azt találták, hogy várhatóan pozitív hozammal bír az életkor, a szerzett gólok száma, valamint a tranzakcióban résztvevő klubok mérkőzéseinek látogatottsága. Negatív hozama van ezzel szemben az eladó egyesület szezonban elért eredményének, a vásárló klub stadionja befogadóképességének, és az átigazolási díjra konkáv várható hozamú tapasztalatnak (ahol a változó az életkor négyzete).²⁵ Rujig és van Ophem a 2011–2012-es szezonban vizsgált átigazolásokat az angol első osztályban, Premier League-ben. Az egyik modelljük szignifikánsan árnövelő hatásúnak találta az életkort, valamint a pályán töltött percek, amelyet a tapasztalat konkáv várható hozama csökkent.²⁶ A teljesítmény azonban nem csak a játékosok értékére van hatással, hanem a klubok tőzsdei értékére is. A Londoni Tőzsdén és az Alternatív Befektetési piacon (AIM) megfigyelték, hogy a csapatok teljesítménye befolyásolja az értéket. A mérkőzések után egy nappal győzelem esetén 1%-os növekedés, míg vereség esetén 2,5%-os csökkenés volt megfigyelhető.²⁷

A játékosok tranzferárának szimulálása megjelenik a számítógépes játékokban is. Az egyik ilyen Football Manager játékprogram, amely a mérkőzésjátékosok értékét a következő jellemzők alapján határozza meg: technikai jellemzők, mentális jellemzők, fizikai jellemzők. A technikai elemek a játéktudást, a mentális jellemzők a személyiség jellemzőket foglalnak magukban.²⁸ András és szerzőtársai hasonló tényezőket határoztak meg, amelyek a sportolók játékjogának értékére hatnak:

- ✓ fizikai jellemzők: testalkat, ügyesség, megjelenés;
- ✓ szellemi adottságok: intelligencia, játékintelligencia, egyéniség;
- ✓ társadalmi helyzet nemzetiség, etnikai hovatartozás, családi háttér.²⁹

A felsorolás nem tartalmazza, de a játékosok értékének fejlesztéséhez elengedhetetlen a megfelelő edzők toborzása, és mint nevelőknek a képességeiknek és kompetenciáknak fejlesztése.³⁰ A labdarúgók piaci értékére vonatkozóan emellett létezik egy topbajnokság hatás is. Azoknak a játékosoknak az értéke, akik a legnagyobb európai ligákban szerepelnek, ezáltal a megmérettetés tágabb lehetőségei, nagyobb nézőközönség, kiemelt médiafigyelem jellemzi őket, értékesebbeké válnak. A piaci értékükben tükröződik annak a ligának a hatása, amelyben játszanak.³¹

A Magyar Labdarúgó Szövetség 2018/2019-es évi klublicenz szabályzata részletes kimutatást kér az átigazolásból származó költségekről, bevételekről, valamint a játékoskeret értékéről.³² A mérleg vonatkozásában külön meg kell jeleníteni a játékos átigazolásból származó vevői követeléseket, az immateriális javakat, és a szállítói tartozásokat. A bevételek esetében az értékesítés nettó árbevételében jelenik meg a játékos eladása, amennyiben a labdarúgó játékjogát korábban nem aktiválták. Ha azonban már aktiválták, akkor az egyéb bevételben, az immateriális javak értékesítésén belül látható. A Cash Flow-kimutatásban szintén külön jelenik meg a játékjogok megszerzéséből és értékesítéséből származó pénzeszköz változás. Kiegészítésként el kell készíteni minden egyes futballistára a játékos azonosító táblázatot, amelyet az *1. táblázatban* mutatunk be. Ezek összegzése alapján a teljes csapat játékoskeretének értékelése megtörténik.

1. táblázat: A játékos azonosító táblázat felépítése
Table 1.: The player identification table structure

Név és születési dátum
Szerződés kezdete és vége
Játékjog megszerzésének költségei: fizetett átigazolási díj, ügynöki, közvetítói díjak, egyéb közvetlen költségek pl. illeték.
A játékjoghoz kapcsolódó értékcsökkenés nyitó és záró értéke.
Elszámolt terv szerinti és terven felüli értékcsökkenési leírás.
Nettó könyv szerinti érték.
Játékos értékesítés eredménye.

Forrás: MLSZ (2018): Klub licenz szabályzat 2018/2019. 74. old.

3.2. A számviteli és a piaci értékelés összevetése a labdarúgás területén

A piaci értékelés és a számviteli értékelés nemcsak általában a gazdaságban, hanem a sport területén is eltér egymástól. A futballban az egyik leggyakrabban használt hivatkozási alap a Transfermarkt-érték, amely az egyes játékosok és így a klubok piaci értékét határozza meg. Herm és társai (2014) szerint a Transfermarkt a következőképpen működik: Az értékmeghatározás alapja a tömegek becslése (crowdsourcing). Az infor-

mációösszeség elbírálására nem demokratikus, hanem hierarchikus megközelítést alkalmaz. A végső piaci értéket nem az egyes becslések átlagaként számolja ki, hanem néhány felhatalmazott tagot nevez ki, akik rendelkeznek az utolsó szó jogával. A kevéssé ismert játékosok esetében ez különösen fontos, mert már néhány felhasználói becslés is jelentősen torzíthatja az eredményeket.^{33, 34}

A 2. táblázat a 2017/18-as labdarúgó NB1 első három helyzet csapatainak adatait tartalmazza. (A Transfermarket-érték meghatározásakor 310 HUF/EUR árfolyamon történ az átváltás). A vagyonton belül, az immateriális javak aránya jelentős, két csapat esetében meghaladja a 30%-ot. A Videoton és a Ferencváros esetében a kiegészítő melléklet tartalmazza a játékjog pontos értékét is. Az Újpest beszámolójában nem részletezik, hogy az immateriális javakon belül pontosan milyen összegű a játékjog értéke. Az elmúlt évek és a mostani kutatások alapján azzal a feltételezéssel élhetünk, hogy a vagyoni értékű jogokon belül a játékjog meghaladja a 90%-ot.

2. táblázat: A labdarúgó csapatok néhány jellemző gazdasági adata
Table 2.: The football teams of some typical economic data

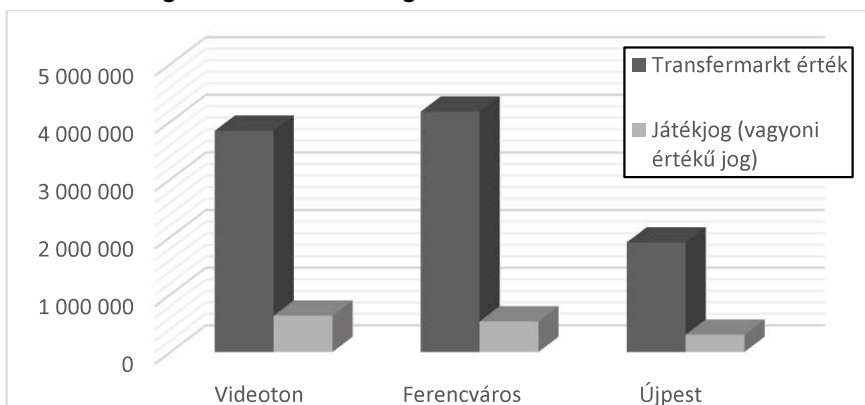
Megnevezés	Videoton „Fehérvár F. C.” Kft.	Ferencváros FTC Labda- rúgó Zrt.	Újpest Újpest 1885. Futball Kft.
Mérleg főösszeg	1 907 134	3 242 709	871 823
Immateriális javak	666 078	546 077	298 205
Immateriális javak aránya	34,93%	16,84%	34,20%
Vagyoni értékű jogok	629 249	542 199	298 205
Vagyoni értékű jogok aránya	32,99%	16,72%	34,20%
Játékjog	629 249	529 435	n. a.
Transfermarkt érték 2017. 06. 30.	3 751 000	3 403 800	1 900 300
Transfermarkt érték 2017. 12. 31.	3 837 800	4 169 500	1 869 300

Forrás: saját szerkesztés, <http://e-beszamolo.im.gov.hu>
és a <https://transfermarkt.com> alapján; Letöltések: 2018. 08. 15, adatok ezer Ft-ban

Az értékek felhasználásával készített *1. ábra* jól mutatja, hogy a Transfermarket-érték jelentősen meghaladja, a vagyoni értékű jogok összegét. Ha a 2. táblázat adataira fókuszálunk, akkor látható, hogy nemcsak a vagyoni értékű jogokat (immateriális javak), hanem a mérleg főösszegét is meghaladja a piaci érték. A korábbi évek hasonló kutatásai ugyanilyen eredményt mutatnak.^{35, 36} Ezek alapján megállapítható, hogy a számviteli érték jelentősen alatta van a piaci értéknek. A számviteli törvény ugyan lehetőséget adna arra, hogy az immateriális javak, így a játékjog esetében a szervezet éljen az értékhelyesbítés lehetőségével, a vizsgált klubok azonban ezt nem tették. Az immateriális javak értékhelyesbítése, valamint az értékelési tartalék mérlegsora esetükben nem tartalmaz adatot.

2. ábra: Játékjog és Transfermarket értéke
 Figura 1.: The value of game law and Transfermarket

Forrás: saját szerkesztés, <http://e-beszamolo.im.gov.hu> és a <https://transfermarkt.com> alapján; Letöltések: 2018. 08. 15, adatok ezer Ft-ban

3.3. Játékjog megjelenése a sportegyesületek beszámolóiban

A bevezetőben két paradox hatás került megfogalmazásra. Az egyik, hogy az egyéni sportolók értéke, köztük akár az olimpiai bajnokok számviteli beszámolóban kimutatott értéke alacsonyabb, mint egy első osztályú futballistáé. Igazolják-e ezt a paradox hatást a számviteli beszámolók? A vizsgálat során párhuzamba állítottunk sportegyesületeket, és labdarúgó sportvállalkozásokat. A nagy budapesti sportszervezetek esetében a labdarúgás és a többi sportág külön szervezeti formában működik. Ennek egyik legfőbb indoka, hogy a labdarúgás területén az első osztályú klubok kizárólag sportvállalkozásként szerepelhetnek a bajnokságban. A többi sportág pedig egy szervezatként, jellemzően egyesületként működik. A vizsgált nonprofit szervezetek a sikergyáros nagy klubok közé tartoznak: sok szakosztállyal, nagy taglétszámmal, klubot irányító apparátussal.³⁷ A dokumentumelemzésbe a hat nagy budapesti klub közül hármat vontunk be, mert itt állt rendelkezésre megfelelő részletességgel mind az egyesület, mind a szinte azonos néven szereplő futball klub számviteli beszámolója. A nagy budapesti sportegyesületek finanszírozási helyzete rendkívül kedvező. 1835/2013. (XI. 15.) kormányhatározatnak köszönhetően jelentős kormányzati támogatásban részesülnek minden évben, hogy sportfejlesztési programjukat magas szinten tudják megvalósítani.

A klubok közül a 2013-at követő időszakban a legnagyobb bevétellel a Ferencvárosi Torna Club rendelkezett. Az egyesületi munka jelenleg tizennyolc különböző szakosztályban történik. Emellett érdemes megjegyezni azt, hogy az egyesületnek a 2017-es évben 99,9%-os tulajdoni

aránya volt a FTC Labdarúgó Zrt.-ben. A 3. táblázat a két szervezet adatait tartalmazza. A klub esetében, amely számtalan egyéni sportolónak ad versenyzési lehetőséget az immateriális javak értéke elenyésző, vagyoni értékű joga, így játékjoga sincs. Ezzel szemben a sportvállalkozásnál több mint 500 milliós értékben van kimutatva a játékjog.

3. táblázat: Az FTC Labdarúgó Zrt és a Ferencvárosi Torna Club néhány jellemző adata 2017-ben

Table 3.: The FTC football Ltd and Ferencvárosi Torna Club some typical data in 2017

Megnevezés	FTC Labdarúgó Zrt.	Ferencvárosi Torna Club
Szervezeti forma	részvénytársaság	egyesület
Éves bevétel	5 382 196	5 469 254
Mérlegfőösszeg	3 242 709	34 527 440
Immateriális javak	546 077	1 668
Immateriális javak aránya	16,84%	0,00%
Vagyoni értékű jogok	542 199	0
Játékjog	529 435	0

Forrás: saját szerkesztés, 2017. évi számviteli beszámolók, birosag.hu, valamint az e-beszamolo.im.gov.hu oldalról, letöltés: 2018. 08. 15.

A támogatott szervezetek közé tartozik a Budapesti Honvéd Sportegyesület is, mely mellett szintén megtalálható a gazdasági társaság formában működő labdarúgó klub. A 4. táblázat adatai alapján látható, hogy a két szervezet közül a sportegyesületnek van magasabb bevétele, azonban a sportolói érték itt sem jelenik meg. Az egyesület vizsgálata azért is érdekes, mert a Sportszervezetek Országos Szövetsége által összeállított egyesületi rangsorban a 2017-es évben a megszerzett világbajnoki és európai bajnoki pontok alapján az ötödik helyezést érték el.³⁸ A klub sportolói a 2016-os Olimpián több érmes helyezést is elértek.³⁹ A számviteli beszámolóban ugyan a játékjog értéke az egyesület esetében nem jelenik meg külön, de az immateriális javak aránya annyira alacsony 0,03%, hogy játékjog értékről ebben az esetben sem beszélhetünk. A labdarúgócsapat esetében bár szerepel adat a vagyoni értékű jogok között, amely a kiegészítő melléklet szerint teljes mértékben játékjog, azonban mind az értéke, mind az aránya rendkívül alacsony a mérleg főösszegéhez képest. Mindkét szervezet esetében megállapítható, hogy a legfőbb érték, azaz a sportoló nem jelenik meg a számviteli beszámolóban.

4. táblázat: A Honvéd Futball Club Kft. és a Budapesti Honvéd Sportegyesület néhány jellemző adata a 2017-es évre vonatkozóan
Table 4.: Honvéd Football Club Ltd. and Budapesti Honvéd Sports Association some typical data in 2017

Megnevezés	Honvéd Futball Club Kft.	Budapesti Honvéd Sportegyesület
Szervezeti forma	korlátolt felelősségű társaság	egyesület
Éves bevétel	1 949 238	2 130 964
Mérlegfőösszeg	1 028 992	3 351 207
Immateriális javak	28 391	903
Immateriális javak aránya	2,76%	0,03%
Vagyoni értékű jogok	28 391	n. a.
Játékjog	28 391	n. a.

Forrás: saját szerkesztés, 2017. évi számviteli beszámolók, letöltve: birosag.hu, valamint az e-beszamolo.im.gov.hu oldalról, 2018. 08. 15.

A következő vizsgált klub a Budapesti Vasutas Sport Club, amely 1911-ben alakult, és már a kezdeti időszakban is foglalkoztak labdarúgással. A klubélet napjainkban tizennégy különböző szakosztályban folyik.⁴⁰ A 2016-os Rio de Janeiro-i nyári Olimpián a legsikeresebb klub volt, köszönhetően, hogy abban az évben az igazolt sportolói között volt az olimpiai bajnokok közül: Hosszú Katinka, Szász Emese és Szilágyi Áron is.⁴¹ miatt itt is, külön szervezetként, sportvállalkozás formában, Vasas Futball Club Kft. néven szerepelt a bajnokságban. A két szervezet összehasonlító adatait az 5. táblázat tartalmazza.

5. táblázat: A Vasas Futball Club Kft. és a Vasas Sport Club néhány jellemző adata a 2017-es évre vonatkozóan
Table 5.: Vasas Football Club Ltd. and Vasas Sport Club some typical data in 2017

	Vasas Futball Club Kft.	Vasas Sport Club
Szervezeti forma	korlátolt felelősségű társaság	egyesület
Éves bevétel	998 697	1 944 741
Mérlegfőösszeg	545 270	11 272 082
Immateriális javak	46 403	16 303
Immateriális javak aránya	8,51%	0,14%
Vagyoni értékű jogok	46 403	n. a.

Forrás: saját szerkesztés, 2017. évi számviteli beszámolók, letöltve: birosag.hu, valamint az e-beszamolo.im.gov.hu oldalról, 2018. 08. 15.

A két szervezet összehasonlítását itt is nehezzé teszi, hogy a számviteli beszámolójuk eltérő felépítésű. Amíg korlátolt felelősségű társaság a gazdasági szervezetekre vonatkozó szabályozás szerint éves beszámoló készít, addig a Club a civil szervezetekre vonatkozó szabályok szerint készíti el a beszámolóját. A futball esetében a kiegészítő mellékletben

megtalálható, hogy a vagyoni értékű jogok értéke 46 360 ezres része játékjog. A Club esetében azonban semmilyen utalás nincs, hogy az immateriális javak milyen összetételben szerepelnek. Ha azzal a feltételezéssel élünk, hogy ez mind a sportolók játékjoga, akkor is jelentősen kisebb az érték, mint a vállalkozás esetében. A kiegészítő mellékletben található arra utalást, hogy a verseny és játékengedélyekre kifizetett összeg az aktuális évben 6677 ezer forint volt. Ez a célszerinti juttatások között szerepel, ami azt jelenti, hogy költségként került elszámolásra.

3.4. Saját nevelésű játékosok kapcsán felmerülő problémák

A számviteli törvény szerint az eszközöket beszerzési vagy előállítási költségen kell szerepeltetni. A játékjog esetében a beszerzési érték – az előzőekben bemutatott korlátokkal ugyan – megjeleníthető. A saját nevelésű játékos értékének kimutatása azonban több szempontból is nehézkes. A játékjog, mint olyan az immateriális javak között szerepel, azaz megfelel annak a kitételnek, hogy több éven keresztül szerepel a vagyonelemek között. A saját nevelésű játékos kezdetben mindenképp amatőr játékosként jelenik meg. A hatályos Sporttörvény szerint az amatőr sportolóval maximum egy éves határozott idejű szerződés köthető, így az értéke az immateriális javak között nem szerepelhet. Az elvi lehetősége akkor nyílna meg az eszköz oldalán való megjelenésre, ha megkötik az első profi szerződést a sportolóval. Piaci tranzakció hiányában itt az előállítási költségeket kellene meghatározni, azonban pontos útmutató hiánya miatt a sportszervezetek ezzel a lehetőséggel jelen pillanatban nem kísérleteznek.

3.5. Az amatőr sportolók értéke

A számviteli beszámolók vizsgálata rámutatott már arra, hogy a sportegyesületek esetében a játékjog, így a sportoló nem jelenik meg. Az általános gazdasági és menedzsment megközelítéseken túl, amelyek érték-ként jelenítik meg a munkavállalót, a sportban találhatunk egyéb dokumentumokat. Ezek egyértelműen mutatják, hogy a sportolók értéket jelentenek a szervezeteik számára. A szövetség átigazolási szabályzatát tanulmányozva két különböző utalást is találhatunk erre. Az egyik ilyen a kötelezően fizetendő nevelési költségterítés, a másik a folyósított támogatások megoszlása a régi és az új egyesület között. A jelenleg hatályos sporttörvény az átigazolási szabályzat részletes tartalmát nem szabályozza, ezeket az egyes szövetségek saját maguk készítik el. A szövetségek átigazolási szabályzatai bár felépítésükben hasonlóak, az érdemi részekben nagyfokú eltéréseket mutatnak. A különbségek és

az érték bemutatására kiválasztottuk a 2016-os Olimpián legsikeresebben szereplő sportágakat: a kajak-kenut, az úszást és vívást. A három sportágból az Olimpia nézettségének szempontjából csak az úszás szerepel a legmagasabb kategóriában, míg a vívás és a kajak-kenu az utolsó előtti kategóriában helyezkedik el.⁴²

A Kajak-Kenu Szövetség átigazolási szabályzata eltérő mértékű öszegeket határoz meg a felnőtt és utánpótláskorú sportolók viszonylatában. Felnőtt sportoló egyesületváltásánál, amennyiben olimpiai pontot szerzett, az átigazolási díj hárommillió forint. Utánpótláskorú sportolóknál a legmagasabb átigazolási díj akkor fizetendő, ha a versenyző nemzetközi világversenyen dobogós helyezést ért el. Ez az összeg ötszázezer forint. A legalacsonyabb átigazolási díj az utánpótláskorú versenyzőknél ötvenezer forint, de itt is feltétel a legalább két szezonban kiváltott versenyzési engedély.⁴³

Az úszás esetében a következőket tartalmazza az Igazolási- (nyilván tartási-) és Átigazolási Szabályzat. Az 5. számú melléklet az eljárási díjakat foglalja össze, amely a sportolói minősítés függvényében öt- vagy tízezer forint. A 6. számú melléklet tartalmazza a szövetségi eredményességi támogatások megoszlását átigazolás esetén. Ha egy sportoló több mint tíz éven keresztül volt tagja egy szervezetnek, akkor az átigazolást követően az eredményességi támogatás egy részét még a régi klubja kapja. Az első évben 90%-ot, majd további három évig csökkenő mértékben. A régi egyesület részére minden olyan sportoló után jár eredményességi támogatás, akik több mint egy éven keresztül tartoztak a meghatározott szervezethez.⁴⁴

A vívás esetében a szabályzat áttekintése után a következőket láthatjuk. Az 1. számú melléklet szerint az olimpián vagy világbajnokságán egyéniben érmes sportoló átigazolási díja kétmillió forint. Az utánpótláskorú sportolóknál a legalacsonyabb összeg százezer forint, de ez is csak akkor, ha a versenyző a ranglista 1–8. helyén szerepel. A többi sportoló esetében az átigazolási díj a két összeg között szerepel.⁴⁵

A vizsgált sportágak esetében, amennyiben az egyesületek számviteli beszámolóiban keressük az értékét akkor nem találunk releváns adatot. Az egyéb szabályzatok alapján megállapítható, hogy sport irányító szervei tudatában vannak a ténynek: a sportoló értéket jelent.

4. Összegzés

Lenne-e lehetőség a játékjog valós értékének szerepeltetésére?

A teljesség elve szerint a szervezeteknek ki kell mutatniuk mindazon gazdasági eseményeket, amelyeknek az eszközökre, forrásokra, illetve a

tárgyévi eredményre hatással vannak. Az előzőekben bemutatott elméletek és gyakorlati példák alapján egy sportoló leigazolása, otléte és távozása hatással van a pénzügyi bevételekre. A játékjog értéke mégis korlátozott módon jelenik meg a számviteli beszámolóban. Az eszközök, így az immateriális javak, ezen belül a játékjog bekerülési értékét szabályozza a számviteli törvény. A vállalkozási formában működő csapat-sportágak esetében, de itt is elsősorban a futball társaságok beszámolóiban megtalálható a játékjog értéke. Az egyéni sportágaknál, amelyek sportegyesületi keretek között működnek, már nem jelenik meg ez az érték. Ezen sportágak versenyzői többségében amatőr sportolók. Az amatőr sportolói szerződés hossza maximum egy év lehet. Így a racionális választás az, hogy az átigazolásért kifizetett összegeket nem befektetésként, hanem költségként számolják el a szervezetek. Annak ellenére, hogy az állami támogatás elosztásakor a figyelembe vett szempontok között az igazolt sportolói létszám, és az ehhez kapcsolódó eredményesség áll.

Megoldás lehetne a játékjog piaci értékének szerepeltetése az immateriális javak értékhelyesbítése mérlegsoron. Az immateriális javak, így a játékjog esetében fennáll annak a lehetősége, hogy az eszközöket piaci értéken tartsák nyilván. Ekkor a terv szerinti értékcsökkenés figyelembevételével meghatározott nettó érték és a piaci érték közötti különbséget az eszközök értékhelyesbítéseként kell kimutatni az eszköz oldalon, míg a forrás oldalon értékelési tartalékként. A könyvekben az értékhelyesbítés összegét és annak változásait egyedi eszközönként, elkülönítetten kell nyilvántartani. Az igazolt sportolói létszámmra tekintettel ez rendkívül nehézkes és bonyolult kérdés. Így a játékjog valós értékének szerepeltetéshez több tényezőnek is teljesülnie kellene:

- az amatőr sportolói szerződés hasonlóan a profi sportolókéhoz az egy év helyett maximum öt évre lenne köthető;
- az egyéni értékelés helyett lehessen csoportosan értékelni pl. azonos sportágban és azonos korosztályban szereplő versenyzőket;
- ki kellene dolgozni a keretrendszerét annak, hogy a sportolók értékének meghatározásakor milyen változókat, milyen arányban lehet figyelembe venni.

A sportoló értékének pontos meghatározására ma még nincsenek módszereink. A humán erőforrás számviteli kérdése már az 1960-as évek óta izgalmas témakör. Várhatóan majd a játékjog pontos értéke is csak akkor kerülhet bele a mérlegbe, amikor az emberi erőforrás számvitele segítségével az alkalmazottak értéke is szerepelni fog a vállalkozások vagyonskimutatásában.

JEGYZETEK/NOTES

1. Bácsné Bába Éva (2015): Sportszervezetek működési kereteinek változása. Közép-Európai Közlemények. No. 28. VIII. évf. (1) 151–161 old.
2. Faragó Beatrix, Konczosné Szombathelyi Márta, Béki Piroska (2018): A Világ sportpiacának dinamikusan fejlődő területei a 21. század világgazdasági és világpolitikai folyamataiban. Multidiszciplináris kihívások sokszínű válaszok 2018/2. (94–125).
3. Gósi Zsuzsanna, Nagy József (2018): Sportvállalkozások gazdálkodási jellemzői, 2016. In. Hamar Pál, Köpf Károly (szerk.): Mozgás-Biológia-Sport-Tudomány. Budapest, Magyar Edzők Társasága 100–110. old.
4. Adrás Krisztina (2003): Üzleti elemek a sportban, a labdarúgás példáján. PhD-értekezés. Budapest, Corvinus Egyetem, http://phd.lib.uni-corvinus.hu/150/1/andras_krisztina.pdf
5. Szymanski, S. (2014): Ont he Ball. European soccer’s success can be credited, in part, tot he liberalization of the players’ market. But what dill the future bring? Finance and Development Vol. 3. 26–28. old.
6. Havran Zsolt (2017): A játékosok vásárlásának és képzésének jelentősége a hivatásos labdarúgásban, A közép-kelet-európai és a magyarországi játékospiac sajátosságai. PhD-értekezés. Budapest, Corvinus Egyetem.
7. 2000. évi C. törvény a számvitelről.
8. Robert S. Kaplan, David P. Norton (2005): Stratégiai térképek, Hogyan alakulnak át az immateriális javak pénzügyi eredménnyé? Budapest, Panem. 512. old.
9. Sveiby, K. E. (2001): Szervezetek új gazdasága: a menedzselt tudás, Budapest, KJK Kerszöv.
10. Edvinsson, L.–Malone, M. S. (1997): Intellectual Capital: Realizing Your Company’s True Value by Finding Its Hidden Brainpower, Harper Collins, Nev York.
11. Gyökér Irén (2004): A vállalat szellemi tőkéje – számolatlan vagyon. Harvard Business Manager: Korszerű Menedzsment Elmélet és Megvalósítás. VI/6. 48–59. old.
12. Sveiby K. E. (2001).
13. Laáb Ágnes (2017): Döntéstámogató számvitel – érthetően, szórakoztatóan. Budapest, Wolters Kluwer. 417. old.
14. Bonifert Mária (1994): Magyar egér. Budapest, Belvárosi Könyvkiadó. 154. old.
15. Gulyás László (2014): A felnőttképzés jellemzői. II. rész. A képzés és fejlesztés „vállalaton belüli” módszerei. Közép-Európai Közlemények VII. évf./3–4. No. 26–27. 196–213. old.
16. Kőmíves Péter Miklós, Dajnoki Krisztina (2016): Élethosszig tartó tanulás: Híd a munkaerő-piac és a felsőoktatás között. Taylor Gazdálkodás- és szervezéstudományi folyóirat No. 25. VIII. évf. (4) 86–94 old.
17. 2000. évi C. törvény a számvitelről.
18. 2000. évi C. törvény a számvitelről.

19. Fenyves Veronika, Bács Zoltán, Zéman Zoltán, Böcskei Elvira, Tarnóczi Tibor (2018): Információ-technológiai szolgáltató vállalkozások kiegészítő mellékletének összehasonlító elemzése Magyarországon. *International Journal of Engineering and Management Sciences* Vol. 3. 2018. (4) 186–194. old.
20. Baricz Rezső (1997): *Mérlegtan*. Budapest. Aula Kiadó.
21. Fűrész Diána Ivett (2018): A sportolók munkaerőpiaci mozgásainak elemzése. In: Dobrai Katalin, László Gyula, Sipos Norbert (szerk.): Farkas Ferenc Nemzetközi Tudományos Konferencia 2018. Tanulmány Kötet. Pécs. 569–581. old.
22. Frick, B. (2007): The football players’ labor market: empirical evidence from the major European leagues; *Scottish Journal of Political Economy*; 54. (3) 422–446. old.
23. András Krisztina (2003).
24. Majewski Sebastian (2015): Identification of Factors Determining Market Value of the Most Valuable Football Players. *Journal of Management and Business Administration, Central Europe*. 24/3. 91–104. old.
25. Dobson, S., Gerrard, B., Howe, S. (2000): The Determination of Transfer Fees in English Nonleague Football. *Applied Economics* 32/9. 1145–1152. old.
26. Rujig, J. és van Ophem, H. (2014): Determinants of Football Transfers. Discussion paper 2014/01. Amsterdam School of Economics, Universiteit van Amsterdam.
27. Luc Renneboog, Peter Vanbrabant (2000): Share Price Reactions to Sporty Performances of Soccer Clubs listed on the London Stock Exchange and the AIM. *CentER Discussion Paper* 2000–19, 30. old.; <https://research.tilburguniversity.edu/en/publications/share-price-reactions-to-sporty-performances-of-soccer-clubs-list>
28. Gadnai József, Laáb Ágnes (2010): Mennyit ér az ember? Vezetői számvitel módszertani füzetek; I/6. 18–29. old.
29. András Krisztina, Kozma Miklós, Kynsburg Zoltán, Rohony Áron (2000): Üzleti elemek a labdarúgásban, ISM-kutatás (812-11 futballmenedzsment), zárótanulmány, Budapest.
30. Bartha Éva–Perényi Szilvia (2014): Communication of trainers as one of the means for customer retention in fitness clubs. *APSTRACT – Applied Studies in Agribusiness and Commerce* 9. (1–2) 35–40. old.
31. Zombai-Kovács Máté (2018): A topbajnokság hatása – avagy a labdarúgók piaci értékének vizsgálata az ökonometria eszköztárának felhasználásával. Budapest, Corvinus Egyetem, Tudományos Diákköri Dolgozat. 60. old.
32. MLSZ (2018): Klublicenz szabályzat 2018/2019.
33. Herm, S.; Callsen-Bracker H. M., Kreis H. (2014): When the crowd evaluates soccer players’ market values: Accuracy and evaluation attributes of an online community. *Sport Management Review* 17. (4): 484–492.
34. Müller, O., Simins A., Weinmann M. (2017): Beyond crowd judgments: Data-driven estimation of market value in association football. *European Journal of Operational Research* 263. (2) 611–624.

35. Gósi Zsuzsanna, Géczi Gábor (2015): Athletes – the invisible resources of sports organizations, APSTRACT – Applied Studies in Agribusiness and Commerce 9/(1–2) 105–110. old.
36. Gósi Zsuzsanna (2018): A sportoló, mint a sportszervezetek különleges erőforrása. In Bukor J.–Korcsmáros E. (szerk.) A Selye János Egyetem 2018-as Nemzetközi Tudományos Konferenciájának Tanulmánykötete. Komárno, Szlovákia. Selye János Egyetem, 115–127. old.
37. Bukta Zsuzsanna (2013): Új kihívások a sport civil szférájában: Megfelelnek-e a sportegyesületek a közösségi igényeknek. Andragógia és Művelődéstudomány I. évf./1. (72–87).
38. Sportegyesületek Országos Szövetsége (2018): Sportegyesület rangsor 2017.; www.sosz.hu, letöltés 2018. 09. 30.
39. Gósi Zsuzsanna (2017): A 2016-os Riói Olimpia sikeressége a sportszervezetek bevételi szerkezetének tükrében; Testnevelés, Sport, Tudomány II/1–2. 73–78. old.
40. Fügedy Péter (2011): Száz éve már..., 1911–2011, Budapest, Vasas Média és Reklám Kft., 680. old.
41. Gósi Zsuzsanna (2017).
42. Madarász Tamás (2016): Stratégia lehetőségek az öttusa sportág versenyképességének fenntartására Magyarországon. TAYLOR Gazdálkodás- és szervezéstudományi folyóirat No. 23. VIII. évf. (2) 103–110. old.
43. Magyar Kajak-Kenu Szövetség nyilvántartási, igazolási és átigazolási szabályzata (2018); http://kajakkenusport.hu/szovetseg/dokumentumok/szabalyzatok/atigazolasi_szabalyzat/; letöltés 2018. 10. 02.
44. Magyar Úszó Szövetség Igazolási- (nyilvántartási-) és Átigazolási Szabályzata (2018); <https://musz.hu/dokumentumok/szabalyzatok/>; letöltés 2018. 10. 02.
45. A Magyar Vívó Szövetség Nyilvántartási, Igazolási- és átigazolási szabályzata; http://hunfencing.hu/wp-content/uploads/2016/12/ig_atig_szabalyzat_2012_határozattal-kieg_161219.pdf, letöltés 2018. 10. 02.

FELHASZNÁLT IRODALOM/REFERENCES

- András Krisztina (2003): Üzleti elemek a sportban, a labdarúgás példáján. PhD-értekezés. Budapest, Corvinus Egyetem, http://phd.lib.uni-corvinus.hu/150/1/andras_krisztina.pdf
- András Krisztina, Kozma Miklós, Kynsburg Zoltán, Rohony Áron (2000): Üzleti elemek a labdarúgásban, ISM-kutatás (812-11 futballmenedzsment), zárótanulmány, Budapest.
- Baricz Rezső (1997): Mérlegtan. Budapest. Aula Kiadó.
- Bartha Éva–Perényi Szilvia (2014): Communication of trainers as one of the means for customer retention in fitness clubs. APSTRACT – Applied Studies in Agribusiness and Commerce 9. (1–2) 35–40. old.
- Bácsné Bába Éva (2015): Sportszervezetek működési kereteinek változása. Közép-Európai Közlemények. No. 28. VIII. évf. (1) 151–161. old.

- Bonifert Mária (1994): Magyar egér. Budapest, Belvárosi Könyvkiadó. 154. old.
- Bukta Zsuzsanna (2013): Új kihívások a sport civil szférájában: Megfelelnek-e a sportegyesületek a közösségi igényeknek. *Andragógia és Művelődéstudomány* I. évf./1. (72–87).
- Dobson, S., Gerrard, B., Howe, S. (2000): The Determination of Transfer Fees in English Nonleague Football. *Applied Economics* 32/9. 1145–1152. old.
- Edvinsson, L.–Malone, M. S. (1997): *Intellectual Capital: Realizing Your Company's True Value by Finding Its Hidden Brainpower*, Harper Collins, New York.
- Faragó Beatrix, Konczosné Szombathelyi Márta, Béki Piroska (2018): A Világ sportpiacának dinamikusan fejlődő területei a 21. század világgazdasági és világpolitikai folyamataiban. *Multidiszciplináris kihívások sokszínű válságok*. 2018/2. (94–125).
- Fenyves Veronika, Bács Zoltán, Zéman Zoltán, Böcskei Elvira, Tarnóczi Tibor (2018): Információ-technológiai szolgáltató vállalkozások kiegészítő mellékletének összehasonlító elemzése Magyarországon. *International Journal of Engineering and Management Sciences* Vol. 3. 2018. (4) 186–194. old.
- Frick, B.; (2007): The football players' labor market: empirical evidence from the major European leagues; *Scottish Journal of Political Economy*; 54. (3) 422–446. old.
- Fügedy Péter (2011): *Száz éve már..., 1911–2011*, Budapest, Vasas Média és Reklám Kft. 680. old.
- Fűrész Diána Ivett (2018): A sportolók munkaerőpiaci mozgásainak elemzése. In: Dobrai Katalin, László Gyula, Sipos Norbert (szerk.): *Farkas Ferenc Nemzetközi Tudományos Konferencia 2018. Tanulmány Kötet*. Pécs. 569–581. old.
- Gadnai József, Laáb Ágnes (2010): Mennyit ér az ember? Vezetői számvitel módszertani füzetek; I/6. 18–29. old.
- Gósi Zsuzsanna (2017): A 2016-os Riói Olimpia sikeressége a sportszervezetek bevételi szerkezetének tükrében; *Testnevelés, Sport, Tudomány* II/1–2. 73–78. old.
- Gósi Zsuzsanna (2018): A sportoló, mint a sportszervezetek különleges erőforrása. In: Bukor J.–Korcsmáros E. (szerk.): *A Selye János Egyetem 2018-as Nemzetközi Tudományos Konferenciájának Tanulmánykötete*. Komarno, Szlovákia. Selye János Egyetem, 115–127. old.
- Gósi Zsuzsanna, Géczy Gábor (2015): Athletes – the invisible resources of sports organizations, *APSTRACT – Applied Studies in Agribusiness and Commerce* 9/(1–2) 105–110. old.
- Gósi Zsuzsanna, Nagy József (2018): Sportvállalkozások gazdálkodási jellemzői, 2016. In: Hamar Pál, Köpf Károly (szerk.): *Mozgás-Biológia-Sport-Tudomány*, Budapest, Magyar Edzők Társasága, 100–110. old.
- Gulyás László (2014): A felnőttképzés jellemzői. II. rész A képzés és fejlesztés „vállalaton belüli” módszerei. *Közép-Európai Közlemények* VII. évf./3–4. No. 26–27. 196–213. old.
- Gyökér Irén (2004): A vállalat szellemi tőkéje – számolatlan vagyon. *Harvard Business Manager: Korszerű Menedzsment Elmélet és Megvalósítás*. VI/6. 48–59. old.

- Havran Zsolt (2017): A játékosok vásárlásának és képzésének jelentősége a hivatásos labdarúgásban, A közép-kelet-európai és a magyarországi játékospiac sajátosságai. PhD-értekezés. Budapest, Corvinus Egyetem.
- Herm, S.; Callsen-Bracker H. M., Kreis H. (2014): When the crowd evaluates soccer players' market values: Accuracy and evaluation attributes of an online community. *Sport Management Review* 17. (4): 484–492. old.
- Kömíves Péter Miklós, Dajnoki Krisztina (2016): Élethosszig tartó tanulás: Híd a munkaerő-piac és a felsőoktatás között. *Taylor Gazdálkodás- és szervezéstudományi folyóirat* No. 25. VIII. évf. (4) 86–94. old.
- Laáb Ágnes (2017): Döntéstámogató számvitel – érthetően, szórakoztatóan. Budapest, Wolters Kluwer. 417. old.
- Luc Renneboog, Peter Vanbrabant (2000): Share Price Reactions to Sporty Performances of Soccer Clubs listed on the London Stock Exchange and the AIM. *CentER Discussion Paper* 2000–19, 30. old.; <https://research.tilburguniversity.edu/en/publications/share-price-reactions-to-sporty-performances-of-soccer-clubs-list>
- Madarász Tamás (2016): Stratégia lehetőségek az öttusa sportág versenyképességének fenntartására Magyarországon. *TAYLOR Gazdálkodás- és szervezéstudományi folyóirat* No. 23. VIII. évf. (2) 103–110. old.
- Majewski Sebastian (2015): Identification of Factors Determining Market Value of the Most Valuable Football Players. *Journal of Management and Business Administration, Central Europe*. 24/3. 91–104. old.
- Müller, O., Simins A., Weinmann M. (2017): Beyond crowd judgments: Data-driven estimation of market value in association football. *European Journal of Operational Research*, 263. (2) 611–624. old.
- Robert S. Kaplan, David P. Norton (2005): Stratégiai térképek, Hogyan alakulnak át az immateriális javak pénzügyi eredményé? Budapest, Panem. 512. old.
- Rujig, J. és van Ophem, H. (2014): Determinants of Football Transfers. Discussion paper 2014/01. Amsterdam School of Economics, Universiteit van Amsterdam.
- Sveiby, K. E. (2001): Szervezetek új gazdasága: a menedzselt tudás, Budapest, KJK Kerszöv.
- Szymanski, S. (2014): On the Ball. European soccer's success can be credited, in part, to the liberalization of the players' market. But what will the future bring? *Finance and Development* Vol. 3. 26–28. old.
- Zombai-Kovács Máté (2018): A topbajnokság hatás – avagy a labdarúgók piaci értékének vizsgálata az ökonometria eszköztárának felhasználásával. Budapest, Corvinus Egyetem, Tudományos Diákköri Dolgozat. 60. old.